

Hongkong, Taiwan och suveräniteten – för CITY 050314

Suveränitet är viktigt för Kina. Oavsett om ledarna för det urgamla Mittens rike varit kejsare, revolutionärer eller enväldiga teknokrater är de alltid noggranna med formaliteterna. Kina är och skall förbli ett och odelat.

Inom ramen för den centrala suveräniteten kan styresmännen i Peking däremot vara mycket pragmatiska. Ön Taiwan, där nationalisterna upprättade sin egen kinesiska republik sedan kommunisterna tagit makten i Peking, har i över femtio år kunnat utveckla ett slags statsbildning med växande ekonomi och internationella affärskontakter. Bara inte Taiwan utropar sig som egen stat och söker diplomatiskt erkännande, har Peking alltmer gillat läget.

Helst har kommunistledningen velat att Taiwan blir som Hongkong. Den brittiska kronkolonin återförenades med fastlandet 1997 med författningsformeln ”ett land, två system”. Hongkong skulle få behålla sitt ekonomiska och sociala system med marknadsekonomi och medborgerliga fri- och rättigheter oförändrat i 50 år men ändå tillhöra Kina. Hongkong får delta under eget namn i världshandelsorganisationen WTO och i olympiska spel. Men Hongkong har ingen egen militär och ingen egen diplomatisk representation utomlands (förutom några handelskontor).

Taiwan har sagt nej till Hongkongmodellen. En ny ledargeneration där vill se örepubliken som egen nation, inte underordnad men jämbördig med Kina. Därför växer oron i Taiwan när folkförsamlingen i Peking den gångna veckan förklarat att en självständighetsförklaring från Taiwan ska om nödvändigt bemötas med icke-fredliga medel. EU:s planer att häva sitt vapenembargo mot Kina uppfattas som farligt för Taiwans säkerhet.

Förmodligen har inte heller oron i Taiwan blivit mindre av beskedet att Hongkongs regeringschef Tung Chee-hwa nu slutar i förtid. Visserligen har Tung varit ogillad i Hongkong för bristande handlingskraft under kriser i ekonomi och mot folkhälsa och framför allt för undfallenhet mot Peking. Han har lydigt hejdat demokratireformer och sökt införa Kinainspirerade anti-upprorslagar.

Men Tung avgår inte till följd av det folkliga missnöjet utan efter fingervisning från Peking. Avgången blir ett nytt bevis på Kinas inblandning i Hongkongs inre angelägenheter. Tungs efterträdare Donald Tsang kommer sannolikt att bli en bättre ledare för Hongkong. Han företräder de rättssäkerhetsideal och den organisation som ärvts från den brittiska kolonialförvaltningen. Han är uppskattad hemma och har breda internationella kontakter. Senast förra våren besökte han Stockholm.

Men Tsang är ämbetsman och inte politiker. Kanske hoppas kommunistledningen kunna få honom vald för en ny längre ämbetsperiod och på så sätt hålla demokratikraven tillbaka. Tsangs mellanställning är inte avundsvärd. Och varken i Hongkong eller på Taiwan kommer oron för Pekings långsiktiga avsikter att dämpas.

ANDES MELLBOURN